

FORTIDSMINNEFORENINGEN

Aust-Agder lokallag

Alle medlemmer
Aust-Agder lokallag

Årsberetning til årsmøte 2022 - Fortidsminneforeningen, Aust-Agder lokallag

2021 ble året da «avdeling Aust-Agder» ble lagt ned, men samtidig videreført gjennom opprettelsen av nye «Aust-Agder lokallag». Året har blitt preget av koronasituasjonen, noe som har ført til begrensede muligheter for å planlegge aktiviteter og holde fysiske styremøter.

ORGANISASJON

Per 31. desember 2021 hadde Fortidsminneforeningen, Aust-Agder lokallag 193 medlemmer. Sammenliknet med årsslutt i 2020 for avdeling Aust-Agder, er det en økning på 21 medlemmer. Nasjonalt passerte Fortidsminneforeningen i 2021 over 8000 medlemmer.

Regnskap

Regnskapet ble ført av kasserer Lisbeth Svendsen Kismul.

Regnskapet for 2021 gir et korrekt uttrykk for virksomheten gjennom året og for stillingen per 31. desember 2021.

Årets tall:

- Regnskapet viser totale driftsinntekter på 29 526,- kr.
- Inntekt fra medlemskontingenten var 8 496,- kr.
- Regnskapet er gjort opp med et årsresultat på 26 526,- kr.
- Lokallagets egenkapital per 1. januar 2021 var på kr. 25 526,- kr

Revisor har vært Lise Puntervold.

Styret

Årsmøtet 2021 ble avholdt 25. mars og styret for lokallaget ble etter konstituering følgende:

- Styremedlem & Styreleder: Torgrim Landsverk (til 2022)
- Styremedlem & Nestleder: Håkon Haugland (til 2023)
- Styremedlem & Sekretær: Nina Kjølsten Jernæs (til 2022)
- Styremedlem & Kasserer: Lisbeth Svendsen Kismul (til 2022)
- Styremedlem: Dagfinn Tollefsen Riseplass (til 2022)

- Varamedlem: Evie Katrin Lønne (til 2022)
- Varamedlem: Gunnhild Risdal Konnestad (til 2022)
- Valgkomite & Leder: Ragnhild Dietrichson (til 2022)
- Valgkomite & Medlem: Hilde Larsen Austarheim (til 2022)

Styret konstituerte seg 27. april 2021. Styret har etter årsmøtet avholdt seks (6) styremøter. Et av møtene ble holdt fysisk på den tidligere husmannsplassen Melaaslia i Gjerstad kommune. Ellers har man holdt kontakten via e-post.

Opprinnelig var det ønskelig med oppstart av flere lokallag i regionen, men inntil videre dekker Aust-Agder lokallag hele det gamle fylket Aust-Agder.

Arrangementer

Grunnet koronasituasjonen har det vært begrenset med aktivitet med fysisk tilstedeværelse, men noe har det blitt:

- Medlemmer:
 - Båttur med M/S Østerøy til Hesnesøyene utenfor Grimstad ble avholdt 25. september 2021. Styremedlem Dagfinn T. Riseplass stod for organiseringen av medlemsturen. Det ble en flott tur med flere oppmøtte. Fastboende Tom Abrahamsen tok oss med på den flotte øyvandringen.
- Styret:
 - Trebåtdagene i Risør: Styret og ansatte fra hovedkontoret i Oslo var tilstede med egen stand og skute under alle dagene, og vi deltok i tillegg på åpningen av det nye Bygnings- og Fartøyvernsenteret i Risør samme helg.
 - Arendalsuka i Arendal: Ansatte fra hovedkontoret i Oslo, samt medlemmer i avd. Agder sitt styre deltok på stand under Arendalsuka.
 - Representantskapsmøte i Kristiansand: Styremedlem Dagfinn T. Riseplass deltok på vegne av styret på hovedorganisasjonens representantskapsmøte i Kristiansand, 17.-19. september 2021.
 - Ledermøtet i Oslo, 12.-13. november: Ingen kunne møte i fra vårt lokallag.

Årsskrift

Det tidligere så populære årsskriftet for avdeling Aust-Agder er overtatt av avdeling Agder. Alle lokallagene under avdeling Agder har levert inn stoff for årsskriftet 2021 som kommer ut medio mars 2022. Redaksjonskomiteen ledes av avdeling Agder sin leder, Karl Ragnar Gjertsen.

Årsskrift for 2022 er tenkt å komme ut i november/desember 2022.

Nettplattformer og Grasrotandelen

Lokallaget opprettet en ny facebookside (@fmfaustagder) som per 31. desember 2021 hadde 499 likere / 564 følgere. Det ble også opprettet en ny instagram konto (@fmfaustagder) som per 31. desember 2021 hadde 250 følgere.

I tillegg har styret på eget initiativ laget en ny nettside (www.fmfaustagder.no) som ble publisert i slutten av november 2021, og som hadde 336 besøkende totalt i 2021. Nettsiden er tenkt å inneholde oppdatert kontaktinformasjon, kalender for aktiviteter, samt en blogg med aktuelle saker og leserinnlegg fra oss selv og andre som ønsker å dele med oss saker som angår kulturminner, kulturmiljø, kulturarv og tradisjonshåndverk i gamle Aust-Agder fylke.

Fordelen med dette er å styre nettrafikk til oss selv og ikke til andre nyhetskanaler hvor det ofte er vanskelig å kunne lese hele innholdet, grunnet betalingstjenester. Vi håper medlemmer vil kontakte oss om de har innlegg eller annet som de ønsker å dele med flere.

I løpet av 2021 har lokallaget også blitt med i Frivillighetsregisteret og Norsk Tippings Grasrotandel. De som tipper oppfordres således til å bli Grasrotgivere, noe som kan føre økonomiske midler tilbake til lokallaget. 7% av det man tipper for går tilbake til foreningen man velger å støtte. Per 31. desember 2021 hadde vi fire (4) grasrotgivere og opptjent 268,- kr i løpet av litt over en måned.

Utfordringer og Vernearbeid

Fylkesreformen som ble gjennomført i 2020 betyr at kulturminnevernet har blitt flyttet fra byråkrati til demokrati, eller for eksempel så har mye av Riksantikvarens tidligere ansvar blitt flyttet over på fylkeskommunene. Det høres flott ut, men i praksis betyr det at økonomi og politisk vilje på regionalt nivå vil få mer å si enn det faglige. Fortidsminneforeningen sin rolle har derfor blitt viktigere og vil bli enda viktigere i fremtiden. Økt medlemstall og økt lokalt og regionalt engasjement blir derfor bare viktigere. Vi takker derfor for hvert medlem som blir rekruttert til lokallaget. Medlemskap varierer fra 250,- kr til 550,- kr i året, avhengig av om man ønsker medlemsblad eller ikke.

En utfordring for styret har vært å få med seg saker som er av interesse for foreningen i alle kommunene som lokallaget dekker. Da vi dekker 15 kommuner, sier det seg selv at det oftest blir saker fra områder hvor lagets styremedlemmer er sterkest tilknyttet som lettest blir fanget opp. Vi er derfor kontinuerlig interessert i at våre medlemmer melder inn saker som er til glede, til bekymring, eller annet som de mener styret bør se nærmere på. Spesielt ønsker vi å forsøke å dekke og inkludere kommunene i Setesdal bedre enn hva vi så langt har klart.

Styret har også satt et større fokus på å forsøke å komme inn tidlig nok i saker og styre debatten rundt det vi opplever som systemfeil rundt hvorfor man opplever interessekonflikter. Dette er

ikke alltid like enkelt, avhengig av hvor mye kunnskap og interesserte de besitter i de ulike kommunene. Undersøkelser viser at det vil ha stor betydning for en mangfoldig tettstedsutvikling om kulturminnevernet kommer tidlig på banen, helst før detaljplanleggingen igangsettes. I stedet for protester i etterkant, kan tidlige mulighetsstudier rette oppmerksomheten mot historiske kvaliteter som styrker identitet, særpreg og stedstilhørighet. Slike mulighetsstudier kan føre til at kulturminnesektoren synspunkter får en styrket påvirkningskraft.

Presset på utbyggingen av fritidsboliger langs Sørlandskysten har økt betydelig de siste årene og med dette kommer også en økt trussel mot den unike bygnings- og kulturarven man har langs kysten spesielt. Det har vært krevende med tanke på antall pågående saker og styret har ikke hatt kapasitet til å følge opp alle saker. Styret mener allikevel at mye Sørlandskysten kan anses som et kontinuerlig kulturmiljø som har stor betydning for regionen, ikke minst økonomisk, da «Sørlandsidyllen» som består av kulturminner og kulturarv, tiltrekker seg mengder av turister til regionen. Flotte TV program slik som «Mesternes Mester» som i 2021 viste fra Arendal og i 2022 vil vise fra Lillesand viser «Sørlandsidyllen» med dens unike bygnings- og kulturarv på en særdeles positiv måte.

Nye strategier fra internasjonalt nivå (FN's Bærekraftsmål) og nasjonalt nivå (Riksantikvaren) har bidratt til at man faglig har kunnet argumentere bedre i de saker vi har involvert oss i.

Lokallaget har fulgt flere vernesaker rundt om i gamle Aust-Agder fylke, og har hatt en rekke leserinnlegg og kronikker på trykk i Agderposten, Lillesands-Posten, Grimstad Adresstidene, Frolendingen, Tvedestrandsposten og Aust-Agder Blad. Blant sakene vi har fulgt kan nevnes (noen følges ikke lengre):

- Arendal
 - Arendal Frikirke
 - Jomfruholmen
 - Metodistkirken - Østre gate 12
 - Steinsåsen gruver
 - Tangen Allé
 - Torbjørnsbu Gård
- Froland
 - Planprogram for Froland kommune
- Gjerstad
 - Holmen Gård
 - Stifoss

- Lillesand
 - Lillesand Sparebank
- Risør
 - Brannen i Storgata 7 og 9, samt Carstensens gate 2
 - E18 utbyggingen / Knutebekken Fløtningsbekk
 - Hasalen
 - Krag's gate 54
 - Urbakken 19
- Tvedestrand
 - Eidbo
 - Lyngør skole
- Åmli
 - Gunnleifjell

Av sakene over som bør nevnes er spesielt «Krag's gate 54» saken i Risør, hvor en dominerende og dårlig tilpasset arkitektur kan bli den nye velkomsten til en av Norges best bevarte trehusbyer. Utbyggingsprosjektet på en gammel rutebilstomt stoppet for noen år tilbake opp grunnet spekulering i hvilke leietakere en kunne få. Resultatet ble en halvferdig firkantet boks og et stort volum som møter alle besøkende til en av Norges best bevarte trehusbyer. I samråd med Fortidsminneforeningen sentralt ble Risørs «sjel» satt på foreningens «Rødliste» grunnet fraværet av historiske referanser i volum, utforming og variasjon i de vedtatte planene vil bidra til å forringe Risørs verneverdi. Per 31. desember 2021 er det ikke avklart hvor langt utbygger har kommet i arbeidet med nye forslag for fullføring av prosjektet.

Jomfruholmen i Arendal har også vært en pågående sak som ble «rødlistet» av Fortidsminneforeningen nasjonalt. Saken har i begynnelsen av januar 2022 fått stor oppmerksomhet, da utbygger nå har revet kulturminnet. Aust-Agder lokallag beklager dypt dette resultatet, men vil samtidig takke alle de engasjerte menneskene som tok del i kampen for å forsøke å stanse politikerne til å gi tillatelse til rivning.

Siste kulturminne i gamle Aust-Agder som er «rødlistet» av Fortidsminneforeningen er Sigholts Minde i Arendal hvor Arbeiderpartiet ble etablert. Bygget eies i dag av Kiwanis og det jobbes, spesielt av Arendal historielag, for at bygningen skal få en ny eier som vil bevare bygningen. Flere skjønner nå at demokrati ikke er vunnet en gang for alle, og vi håper derfor på at dette kulturminnet vil bli reddet og etterhvert kan fjernes fra «rødlisten».

Tradisjonshåndverk

Styret i vårt lokallag ønsker å løfte de viktige tradisjonshåndverkerne i vårt ansvarsområde. Man ser at de mer etablerte tradisjonshåndverkerne er godt etablert og ikke har kapasitet til å ta på seg alle oppdrag, noe som av og til gjør det vanskelig for forbrukeren å kunne velge en tradisjonshåndverker. Vi ønsker derfor å løfte frem flere lokale og regionale tradisjonshåndverkere som står for høy kvalitet.

Vi ønsker selvfølgelig denne typen håndverkere hjertelige velkomne til Fortidsminneforeningen, samtidig mener vi det er viktig at de tradisjonshåndverkerne vi har i regionen vår også blir medlem av «Handverkslaget - Foreningen for Tradisjonshåndverk». På deres nettsider har de et eget «handverkstorg» innen en betydelig mengde tradisjonsfag, slik at det er lettere for forbrukerne å finne dem. Det er også mulig å bli støttemedlem her for 200,- kr i året.

Nyhetsbrev og velkomst

Styret startet allerede i 2021, men vil fremover sende ut minimum 2-3 nyhetsbrev per kalenderår til alle medlemmer av lokallaget. Alle nye medlemmer skal bli kontaktet i førsteomgang gjennom e-post av styret, hvor de ønskes velkommen og med en kort introduksjon av lagt og dens gjøremål.

Dugnadslag

Styret ønsker en diskusjon blant medlemmene rundt dette. Styret ønsker å skape engasjement rundt kulturminner rundt om i hele vår flotte region, samtidig ønsker vi ikke å love noe vi ikke kan holde. Regionen vår dekker et geografisk stort område fra Bykle i nord til Lillesand i sør. Finnes der interesse blant medlemmer til å delta i dugnadslag som kan bidra i opptil to dager per år for å sikre kulturminner lokalt eller regionalt? Ta i tilfelle kontakt med oss.

Torgrim Landsverk Håkon Haugland Nina Kjølsten Jernæs

Lisbeth Svendsen Kismul Dagfinn Tollefsen Riseplass

Gunhild Risdal Konnestad Evie Katrin Lønne Leon Arne Kleiva